

Politični pregled.

Volitve na Dunaju. — Socijalni demokrati se pritožujejo, da je na Dunaju se močno sleparilo od strani mestnega oblastva. Govori se nekaj o 10.000 napačnih legitimacijah. Nam se stvar ne zdi povse verojetna. Na Dunaju bi se tako velike sleparije pač razkrile. Da je pa protisemitski magistrat deloval za protisemite, je umevno, kajti tudi liberalci so prejšnje čase zlorabili svojo oblast v politične namene. Razmere so se le toliko premenile da so poprej protisemitje tožili o liberalni volilni korupciji, sedaj se pa pritožujejo socijalni demokratje.

Zmage socijalistov nekaterim ljudem kar vzdigujejo lase. Socijalisti se pa tudi bahajo, da so najmočnejša stranka v Avstriji. V resnici je pa moč socijalizma veliko manjša. Le malo kje so zmagali pri prvi volitvi. Pri ožji volitvi so v več krajih zmagali socijalisti, a le za to, ker so našli podporo pri propadajoči nemškoliberalni stranki. Če bi se pa vse druge stranke zjediniše, proti socijalizmu bi imeli jedva pet ali šest poslancev v državnem zboru. Nevarnost pred socijalizmom nikakor ni velika, in je jako dvomljivo, če bode ta stranka čez šest let kaj napredovala, ker njeno delovanje v državnem zboru ne bode imelo nobenih uspehov.

Kreta. — Grška pravi v svoji noti na velevlasti, da želi ednako velevlastim ohranjenja miru in hoče obvarovati Kreto pred popolnim propadom. Z dovolitvijo same avtonomije se pa namere velevlastij ne bodo izpolnile. Anarhija bi pustila še nadalje deželo. Povodom zadnjega klánja in postušenja smo pregovorili Krečane, da naj mirujejo. Sedaj to ne gre več. Svojih vojnih čet ne moremo odpoklicati s Krete, ker ne prepustimo Krečanov milosti, mohamedanskega fanatizma in turški armadi. Grška vojska mora ostati na otoku, da skrbi za mir. Mir in red je treba prej narediti na Kreti, potem bo moč še le obravnavati o usodi njenih prebivalcev. Krečansko ljudstvo naj potem samo izjavi, kako želi biti vladano. — Postopanje velevlastij proti Grški na ta previden odgovor bo čim težavnejše, posebno, ker niso edine mej seboj in same vedno poudarjajo, da hočejo miru na Kreti. Nič drugega kakor miru in redu žele pa Krečanom tudi Grki. Umevno pač, da bi velevlasti lahko ugonobile šibkejo Grško, vendar tega ne morejo storiti. Vedo pač dobro, da narod krečanski hoče priti pod Grško. Ta okoliščina daje pogum Grški in prouzročuje, da imajo velevlasti obzire ž njo. — Po nekaterih poročilih so velevlasti že sklenile najstrožje nastopiti napram Grški, ker ne umakne vojakov s Krete, druga vest pa zopet ve povedati, da se bodo velevlasti še le odločile, ko tudi turška vlada odgovori na noto velevlastij. Mej tem se vrše v Turčiji in Grški velike priprave, če bukne vojska mej njima. Na otoku samem se vrše krvavi poboji mej kristijani in mohamedanci. — Najnoveje vesti vedo povedati, da so se velevlasti zjediniše v tem, da strogo primejo Grke in Krečane in skrbe za to, da je mir dokler se o končnih korakih in preosnovah na Kreti ne sporazumejo mej seboj. Stvar je torej ta le: Grki hočejo narediti mir na Kreti, a velevlasti jim ne zaupajo in zahtevajo, da se ti umaknejo. Red in mir naredi velevlasti same.

Nemčija. — Povodom vladnega predloga za povišanje mornarice, o katerem se razpravlja v državnem zboru, napadajo zlasti socijalisti kaj ostro vnanjo politiko nemške države. Poslanci povdarjajo, da je nesreča za vsako državo močna vojska vojska zlasti mornarica. Čim manj sredstev za vnanjo politiko, tem bolj se skrbi za domače razmere, za prospeh ljudskega blagostanja. Za to je nebroj vzgledov. — S tem, da Nemčija hoče povečati mornarico, skuša le pokositi Francijo. To se ji pa ne posreči, kajti ta ima sredstev na razpolago kakor Nemčija. Nemčija bo s povečanjem mornarice dosegla le to, da bodo tudi druge velevlasti povečale svojo pomorsko moč. S tega stališča sojeno, se mora nemške vlade predloga za povečanje mornarice zvati prava nesreča za Evropo.

Kuba. — Novi republikanski predsednik Mac Kinley se je izjavil, da hoče glede Kube gojiti isto politiko, kakor njegov prednik, namreč strogo nevtralnost v vsakem oziru. Španci so te izjave veseli, dočim je kubanske ustaše precej poparila. Koliko se je pisalo in trdilo, da bo Mac Kinley se izrekel za pomoč vstaškemu kubancem. Pa zavil jo je na previdnejo pot in ostal nevtralen. Z ozirom na to, da so vstaši že zelo opešali in nimajo torej zaslonbe pričakovati, sme Španija računati, da ukroti vstaše in ohrani Kubo.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

10.) V smislu §. 6. zakona z dne 27. dec. 1893, drž. zak. št. 193 in deželnovladnega razgleda z dne 28. decembra 1894, št. 16569, dež. zak. št. 3, iz leta 1895, se je poročalo o podelitvi dopustil za zidarski, tesarski in kamnoseški obrt in sicer:

a) Na c. kr. okr. glavarstvo v Krškem, da naj se Juriju Jamšek u podeli dopustilo za zidarski obrt za sodni okraj radeški. Prošnje J. Z. za tesarsko dopustilo zbornica ni mogla priporočati, ker prositelj ni zadostil zahtevam zakona.

b) C. kr. okr. glavarstvu v Kočevju je poročala zbornica, da naj se Ant. Jakšič-u iz Jakšiča podeli zidarsko dopustilo za občino Kostel le potem, če zadosti postavnim zahtevam. Prošnje T. J. iz J. za podelitev tesarskega dopustila zbornica ni mogla priporočati, ker se prositelj ni izkazal z nikakimi spričevali.

c) Pri c. kr. okr. glavarstvu v Radovljici je zbornica priporočala prošnjo Fr. Kocijančič-a iz Noš za podelitev dopustila za kamnoseški obrt za politični okraj radovljiški.

11.) Zbornica je poročala na c. kr. okr. glavarstvo v Ljubljani o povprečnih cenah za šotno steljo in za smleto šoto.

12.) C. in kr. 3. vojnemu poveljstvu v Gradcu se je sporočilo, da je zbornica kot zastopnika pri normalnih komisijonelnih obravnavah zaradi zagotovitve naturalij za vojsko za l. 1897 zopet izvolila gg. Jos. Kušar-ja in Iv. Kneza-a.

13.) Zbornica je priporočala pri glavnem ravnateljstvu c. kr. priv. južno-železniške družbe naknandno vložene prošnje 12 po potresu prizadetih stavbenih gospodarjev v Ljubljani za prevažanje stavbenega materiala po znižanih cenah.

14.) Dalje je zbornica priporočala pri glavnem ravnateljstvu c. kr. priv. južno-železniške družbe prošnjo občinskega in župnijskega urada v Planini, da bi se ondotni postaji izdajali tour in retour vozni listki.

15.) Vsled nekega zbornici došlega vprašanja koliko znaša vsakoletni uvoz žita na Kranjsko, je zbornica o tem poizvedovala pri komercijelnem ravnateljstvu c. kr. priv. južno-železniške družbe in pri c. kr. državno-železniškem ravnateljstvu v Beljaku, ki sta naznanili podatke o žitnih in smletih pridelkih, ki so se l. 1895 naložili ali izložili na kranjskih železniških postajah.

16.) Zbornica se je obrnila v svojem in v sporazumljenju in imenu kranjskega deželnega odbora in mestnega magistrata v Ljubljani na kranjsko hranilnico s prošnjo, da bi tukajšnjim obrtnim strokovnim šolam tudi za l. 1897 dovolila dosedanje podpore.

17.) C. kr. poštno in telegrafsko ravnateljstvo v Trstu je zbornici naznanilo, da je je trgovinsko ministerstvo pooblastilo, da vnovič razpiše prijavo za pristop udeležencev k državni telefonski zvezi, ki se ima ustanoviti v Ljubljani. C. kr. poštno in telegrafsko ravnateljstvo je vsled dotičnega zbornici poslanega razglasa določilo kot rok za prijavo 31. dan januarja in je pripomnilo, da ni gotovo, če se bo telefonska zveza mogla že l. 1897 napraviti in uvrstiti v progo Dunaj-Trst. Zbornica je udeležence opozorila na ta razglas in jih povabila, da pravočasno oglase svoj pristop k telefonski zvezi. Pri c. kr. poštnem in telegrafskem uradu v Ljubljani I. je na to prijavilo svoj pristop znatno število udeležencev. Z dopisom z dne 19. februarja 1897 št. 6665 je c. kr. poštno in telegrafsko ravnateljstvo v Trstu zbornici sledeče naznanilo: Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo je z ukazom z dne 2. februarja t. l. št. 5853 sem sporočilo, da se naprava državnega telefona v Ljubljani in njegova uvrstitev v progo Dunaj-Trst namerava že tekoče leto. Dalje je naznanilo ravnateljstvo, da je v smislu omenjenega visokega ukaza že ukrenilo, da se prične s tehničnimi predeli zadevajočimi napominano prometno napravo. Zbornica je vzela to poročilo odobruje na znanje.

III. Zbornični tajnik poroča, da so vsled naznanila c. kr. volilne komisije za trgovsko in obrtniško zbornico z dne 24. januarja 1897. št. 60, dopolnilne volitve dokončane in da so vsi izvoljeni izvolitev sprejeli

Iz volilskega imenika je povzeti, da je od 595 volilskih upravičencev I. in II. volilne kategorije trgovskega odseka došlo 185 glasovnic; od teh je bilo 11 glasovnic nevročljivih in 12 neveljavnih. Veljavnih glasovnic se je oddalo 162 in so dobili gg. trgovci: Karol Pollak 141, Vaso Petričič 139, Avgust Skaberne 135 in Andr. Druškovič 18 glasov. Izvoljeni so torej članom trgovske in obrtniške zbornice trije prvoimenovani gospodje.

Od 2819 volilskih upravičencev III. volilne kategorije trgovskega odseka je došlo 863 glasovnic; od teh jih je bilo 169 nevročljivih, 171 neveljavnih; 8 obrtnikom se glasovnice niso vročile, ker so ti obrt odglasili. Veljavnih glasovnic je bilo torej 515 in so dobili gospodje Iv. Krajec, knjigotržec v Novem mestu 482, Franc Omersa, trgovec v Kranju 435 in Andrej Mejač, trgovec v Kapli vasi 52 glasov. Prvoimenovana dva gospoda sta torej izvoljena zborničnima članoma.

Od 25 volilskih upravičencev I. volilne kategorije obrtnega odseka je došlo 16 glasovnic. Od teh sta dobila gospoda Iv. Baumgartner, tovarnar v Ljubljani 16, Andrej Gassner, tovarniški družabnik v Tržiču 15 in Karol B. Mally, tovarnar čevljev v Tržiču 1 glas. Prvoimenovana dva gospoda sta torej izvoljena zborničnima članoma.

Od 9938 volilskih upravičencev II. volilne kategorije obrtnega odseka je došlo 2633 glasovnic. Od teh je bilo veljavnih 2046; na 587 se ni moglo ozirati, ker je 20 obrtnikov obrt odglasilo, 324 obrtnikom se niso mogle vročiti izkaznice, 47 glasovnic je bilo neizpoljenih, 152 le od žensk podpisanih, 18 nepodpisanih, 2 sta bila dvojna, 1 glasovnica je bila izza zadnje volitve l. 1893, na 1 ni bilo dokazano zastopstvo volilskega upravičenca in na 1 ni soglašala izkaznica s podpisom. Nadaljnih 21 glasovnic se je razveljavilo, ker niso bile poslana od obrtnega oblastva, v katerega okolišu se nahaja podjetje. Od ve-

ljavnih glasov so dobili gospodje Anton Klein, lastnik tiskarne v Ljubljani 1993, Josip Kušar, lastnik mlina v Ljubljani 1661, Josip Lenarčič, tovarnar na Vrhniki 1656, Franc Kollmann, steklar v Ljubljani 1622, Frederik Pauer, pek v Ljubljani 337, Josip Turk, fijakar v Ljubljani 335, Ignac Čamernik, kamnosek v Ljubljani 334, Karol Kunc, klobučar v Novem mestu 8, Jakob Serša, kolar v Dobu 6, Ivan Blatnik, sedlar v Dobu, Hugo Eberl, pleskar v Ljubljani in Anton Kušlan, podobar v Novem mestu po 5 glasov. Izvoljeni so torej gospodje Anton Klein, Josip Kušar, Josip Lenarčič in Franc Kollmann.

Od 24 volilskih upravičencev III. volilne kategorije obrtnega odseka je došlo 12 glasovnic, od katerih jih je bilo 9 veljavnih. Vse so se glasile na g. Karola Luckmann-a, ki je izvoljen za člana zbornice. Zbornica je vsled dopisa c. kr. deželne vlade z dne 26. januarja 1897, št. 1575 ves akt o zborničnih dopolnilnih volitvah završenih od dne 12. do 14. januarja t. l. poslala c. kr. deželni vladi. — Zbornica vzame na znanje to poročilo.

IV. Predno se preide k volitvi stalnih predstojnikov, prebere predsednik § 13. zakona z dne 29. junija 1868, drž. zak. št. 85, po katerem ima vsaka trgovska in obrtniška zbornica v prvi seji vsakega leta za dobo tistega leta izvoliti iz svoje srede po glasovnicah z absolutno večino predsednika, podpredsednika in za slučaj, da bi bila ta dva zadržana, provizoričnega predsednika. Skrutinatorjema imenuje predsednik gospoda Ivana Baumgartnerja in Josip Kušarja in izroči predsedstvo gospodu Antonu Kleinu. Volitve predsednika se je udeležilo 15 članov, 5 jih je opravičilo svojo odsotnost z boleznijo, trije pa z neodložljivimi opravki, 1 član je prišel še le po dokončani volitvi k seji. Štirinajst članov je oddalo svoje glasove dosedanjemu predsedniku Iv. Perdanu, 1 glas je dobil dosednji podpredsednik Anton Klein. Zopet izvoljeni predsednik se zahvali za opetovano mu izkazano zaupanje, izjavi, da volitev vsprejme, če bo Nj. prevzvišenost gosp. trgovinski minister isto potrdil in zagotavlja, da se bo po svojih najboljših močeh s pomočjo čestitih članov potegoval za od zbornice zastopane interese trgovine, industrije in obrta. Zbornica vzame izjavo odobrovaje na znanje.

Predsednik prevzame zopet predsedstvo in prične z volitvijo podpredsednika. Od 15 oddanih glasovnic glasilo se jih je 14 na dosedanjega podpredsednika Ant. Kleina, 1 na zborničnega člana Jerneja Žitnika. Zopet izvoljeni podpredsednik se zahvali za opetovano izkazano mu zaupanje in izjavi, da volitev vsprejme, če bo dobila potrjenje Nj. prevzvišenosti g. trg. ministra. Volitve provizoričnega predsednika se je udeležilo 15 članov, od katerih je dalo 14 svoj glas dosedanjemu provizoričnemu predsedniku Ivanu Baumgartnerju in 1 Josipu Kušarju. Zopet izvoljeni provizorični predsednik se zahvali za opetovano mu izkazano zaupanje, volitev sprejme in izjavi, da bo skušal po svojih najboljših močeh izkazano zaupanje opravičiti. — Zbornica vzame tudi izjavi podpredsednika in provizoričnega predsednika z zadovoljstvom na znanje.

Zbornični svetnik Iv. Baumgartner poroča o prošnji vodstva obrtne strokovne šole v Kočevji, da bi bilo to vpravičeno izdajati sposobnostna spričevala za mizarški obrt. Iz prošnje je razvideti, da se je v začetku l. 1893/4 na strokovni šoli za lesno industrijo ustanovil oddelek za mizarstvo. Ker sestaja šola iz enoletnega pripravljalnega tečaja in treh letnih

strokovnih tečajev, bi na koncu letošnjega šolskega leta prvi trije absolventi zapustili šolo. Kakor naznanja šolsko vodstvo, se je natančno ravnalo po mizarškem učnem načrtu, odobrenem po vis. c. kr. naučnem ministerstvu z ukazom z dne 9. marcija 1894. št. 1289, tako, da se učenci podučujejo v vsem, kar spada k strokovnemu izvežbanju v mizarstvu. Šolsko vodstvo torej prosi, da bi vis. c. kr. naučno ministerstvo spozumno z vis. c. kr. trgovinskim ministerstvom šoli za lesno industrijo v Kočevju priznalo pravico, absolventom mizarškega oddelka izdajati odhodna izpričevala s sposobnostnim pristavkom in da se tako strokovna šola za lesno industrijo v Kočevji sprejme v imenik onih obrtnih učnih zadov, katerih izpričevala o uspešno dovršenem obisku tega zavoda upravičujejo k nastopu in samosvojemu izvrševanju mizarstva.

Prošnja se je s poročilom c. kr. okrajnega glavarstva v Kočevju z dne 26. oktobra 1896, št. 23 634 v zmislu ukaza vis. c. kr. naučnega ministerstva z dne 10. oktobra 1883, št. 17591 ukaznika št. 31, predložila c. kr. deželni vladi v nadaljnje postopanje. Ta je z ukazom z dne 2. nov. 1896, št. 16.543 prošnjo vrnila, ker mora po §. 5. statuta za strokovne šole odbor strokovne šole izreči svoje mnenje. Slednji potrjuje podatke šolskega vodstva in prosi, da bi se izposloval sprejem strokovne šole v Kočevju v napominani imenik. C. kr. okrajno glavarstvo je s poročilom z dne 13. nov. 1896, št. 24.890 akt zopet predložil c. kr. deželni vladi.

Iz povedanega je razvideti, da učenci te šole dosežejo ono izobrazbo v mizarstvu, ki jih oposoblja za nastop in samostalno njegov izvrševanje. Ker ima več takih šol, kakor se razvidi iz ministerskih ukazov z dne 17. sept. 1883, št. 150 drž. zak., 24. aprila 1895 drž. zak. št. 57 na podlagi §. 14. zakona z dne 15. marcija 1883, drž. zak. št. 39, pravico, za katero prosi šola v Kočevju, je le pravično, ako se tudi tej podeli. Odsek torej predlaga: Častita zbornica izreci v tem zmislu svoje mnenje. — Predlog se sprejme.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Vitis Berlandieri.

Iz mej ameriških trt, katere uspevajo v apnenih tleh, se je najbolje obnesla Vitis Berlandieri. V njeni domovini uspeva celo v zemlji, ki ima od 80 do 90 odstotkov apna. Ta trta je jako trdna glede podnebja. Prenáša po zimi hud mraz do 28° pod ničlo, po letu jej pa tudi ne škoduje vročina do 40° C.

Vitis Berlandieri ima močno raščene plezove, deblo srednje debelosti z debelimi koreninami. Jednoleten les je rujavkastosive barve, ki je v poprečnem prerezu sedemrobot, v čemer se loči od drugih trt, ki so v prerezu okrogle ali pokrogaste. Poleg tega je les posebno na koncih malo kosmat.

Listje je srednjeveliko, peterokotno okroženo, skoro nič vrezano, in ima globok zaprt vrez za pecelj. Listje je le malo nazobčano. Včasih izbočena na robovih malo nazaj zavita gorenja stran lista je temnozelen in svetla, dočim ima spodnja stran temnejšo barvo in kratke ščetine na večjih listnih rebrih.

Grozdje je srednje velikosti in ima jako goste grozde. Jagode so okrogle, modre in imajo neki poseben duh.

Dobi se Vitis Berlandieri s kosmatimi in gladkimi listi, in dobi se tudi slabše trte, ki nimajo nobene vrednosti. Zato naj se izbero le močne trte, ki imajo debelo na obeh straneh svetlo listje.

Če tudi se je v teku let vzgojila marsikaka kaj dragocena vrsta te trte, katere se trtna uš ne loti in uspeva v vseh apnenih tleh, a vendar bode se ta trta mogla še upeljati, če dobimo vrste iz njenega križanja z domačimi trtami, ker je cepljenje in pomnoževanje trte Berlandieri malo težavno. Sicer se pa s to trto in raznimi čistimi in nečistimi vrstami sedaj še le delajo poskusi, a je upanje, da se dosežejo najlepši uspehi.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Konec.

V septembru 1504. leta je Kolumb jo odrinil v Španijo za zmiraj zapustivši Novi Svet. Potovanje je bilo dolgo in viharno, še le dne 7. novembra se je izkrcal v Kadiksu. Globoko užaljen vsled zgube vseh štirih ladij svojega brodovja, razžaljen in varan v svojih nadah je opešal na duhu in telesu. Njegove zasluge so bile pozabljene in njegov prihod ni vzbujal narodnega veselja. Samo nekateri prijatelji so se ga spomnili, a s smrtjo kraljice Izabele dne 26. novembra 1504. leta je zgubil poslednjo podporo.

Na Kolumbove prošnje, naj bi mu povrnili njegove pravice, je kralj odgovarjal s praznimi opravičevanji in ničvrednimi pretvezami. V maju 1505. leta je Kolumb sam odšel v Segovijo, da osebno prosi kralja. Poslednji je stvar izročil v razsodko sodišču. Po dolgih zadržkih so Kolumbu predložili, naj premeni svoj podkraljevski naslov za kak drugi in posestva v Kastiliji. Kolumb je nevoljen odklonil to ponudbo kot rušenje kraljeve besede.

— Rajše umrjem v potrebi in pomanjkanju, — zaklical je, — nego bi vzel svojim potomcem slavo svojega trudapolnega življenja!...

Bridki neuspehi in pa rušenje kraljeve besede so naposled izpodkopali zdravje velicega mornarja. Udajal se je bridkim premišljevanjem, in vedno je iskal izrekov prorokov, obračujoč je na svoje osode. In sedaj je zablestel za Kolumba poslednji žarek upanja, ko sta nova španjska vladarja Filip in Ivana dne 28. oktobra 1506. leta prišla iz Flandrije. Pri plemeniti hčeri svoje pokroviteljice kraljice Izabele, nadejal se je Kolumb najti ono podporo, kakor jo je pri materi njeni. Toda poprej, nego so prijazne obljube novih vladarjev prišle do Kolumbovih ušes, je umrl na v Vnebohoda dan, dne 21. maja 1506. v